

Eskişehir Teknik Üniversitesi
Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi
Hava Trafik Kontrolü Bölümü
Staj Kılavuzu

1. Kılavuzun Amacı

Bu kılavuz, Hava Trafik Kontrolörü Lisans ve Derecelendirme Yönetmeliği (SHY ATCO) ve Eskişehir Teknik Üniversitesi Senatosunun 28/02/2023 tarihli ve 5/1 sayılı kararıyla kabul edilen Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi Staj Yönergesine, bağlı kalınarak, Hava Trafik Kontrolü Bölümünün gereksinimlerine göre öğrencilerin staj uygulamalarında takip edecekleri adımları ve gerekli kavramları kısa ve net bir şekilde öğrenciye bildirmek üzere hazırlanmıştır. Detaylı açıklamalar ve kılavuzda yer almayan durumlar için Fakülte Staj Yönergesi mutlaka incelenmelidir.

Stajlarla ilgili temel esaslar için ve ihtilafa düşülen konularda Havacılık ve Uzay Bilimleri Fakültesi Staj Yönergesi kapsamında hareket edilecektir.

2. Komisyonlar

- a) **Fakülte Staj Komisyonu:** Fakülte genelinde staj faaliyetlerinin organizasyonu ve koordinasyonu için oluşturulan komisyondur. Eğitim-öğretimden sorumlu Dekan Yardımcısı başkanlığında, Bölüm Staj Komisyonu başkanlarından oluşur ve Dekan Yardımcısının talebiyle toplanır.
- b) **Bölüm Staj Komisyonu:** Stajla ilgili faaliyetlerin organizasyonu ve koordinasyonu için her bir bölümde oluşturulan komisyondur. Bölüm Başkanı tarafından belirlenen bir başkan ve iki üye olmak üzere toplam üç öğretim elemanından oluşur.
- c) **Bölüm Staj Değerlendirme Komisyonu/Komisyonları:** Staj raporlarını değerlendirmek üzere alt komisyon olarak her dönem ilgili bölüm başkanının gerekli durumda görevlendirebileceği en az üç kişiden oluşan staj değerlendirme komisyonudur/komisyonlarıdır. Alt komisyon kurulması halinde, Sorumlu Öğretim Elemanı da bu komisyonda/komisyonlarda görev alabilir. İhtiyaç hâlinde birden fazla Bölüm Staj Değerlendirme Komisyonu oluşturulabilir.
- ç) **Sorumlu Öğretim Elemanı:** Staj yapacak her bir uygulamalı eğitim grubu için eğitimler süresince görev yapacak ve bölümün ders planında yer alan staj derslerinin tanımlandığı öğretim elemanıdır. Staj faaliyetlerini izlemek, işletme ile kurum arasında koordinasyonu sağlamak, öğrencilere staj süreçlerinde rehber olmak ve ölçme ve değerlendirme işlemlerinde yer almak amacıyla görev yapar.
- d) Bölüm staj komisyonu güncel üye bilgilerine ve güncel sorumlu öğretim elemanı bilgilerine <https://hubf.eskisehir.edu.tr/tr/Icerik/Detay/staj-1> web sayfası bağlantısından ulaşılabilir. Bölüm staj değerlendirme komisyonu/komisyonları staj değerlendirme süreçleri içinde ayrıca ilan edilecektir.

3. Stajın Amacı Staj SHY-ATCO Yönetmeliği kapsamında-Hava Trafik Kontrolü Bölümünde öğrenim gören öğrencilerin lisans başvurusu için hava trafik ünitelerindeki canlı trafik ortamında almaları gereken işbaşı eğitim sürecini ifade eder.

Stajın amacı, Fakülte öğrencisinin, öğrenim gördüğü programla ilgili iş alanlarını tanımasını ve işletmelerdeki uygulamaları öğrenmesini, eğitim-öğretim yoluyla edindiği bilgi ve becerileri uygulayarak mesleki deneyim kazanmasını sağlamaktır.

Bu staj kapsamında, öğrencilerin canlı trafik ortamında mesleki ve durumsal farkındalıklarını artırarak aşağıdaki konular hakkında bilgi ve becerileri kazanmaları amaçlanmaktadır:

- a) Hava trafik kontrol ünitesinin organizasyonu ve görevlerini tanımak,
- b) Hava trafik kontrol ünitesinin sorumluluk sahalarını detaylı olarak tanımak,
- c) Hava trafik kontrol üniteleri arasındaki koordinasyonu öğrenmek,
- d) Anlaşma mektupları, NOTAM'lar ve AIP'nin ilgili bölümlerini incelenmek,
- e) Karakteristik hava trafiğinin özelliklerini incelemek,
- f) Hava trafik operasyonlarında kullanılan uçuş prosedürlerini incelemek,
- g) Hava trafik yönetimi için kullanılan yöntemleri incelemek,
- h) Üniteye kullanılan cihazları ve fonksiyonlarını incelemek,
- i) Frezyolojiyi geliştirmek,
- j) Ekip düzeninde çalışma koşullarını tanımak.

4. Staj Süresi ve Devam Şartları

- (1) Hava Trafik Kontrolü/Hava Trafik Kontrol Bölümü öğrencileri için staj süreleri SHY-ATCO Yönetmeliği'nde belirtilen süreleri kapsayacak şekilde belirlenir. HTK Bölümü öğrencileri ders planlarında Zorunlu Ders statüsündeki en az 35 iş günü karşılığı (hava trafik kontrol üniteleri bünyesinde işbaşı eğitimini de kapsayacak ve 200 saatten az olmayacak şekilde) staj dersini almakla yükümlüdürler.
- (2) Öğrenci, Bölüm Staj Komisyonunun uygun görüşü ve Fakülte Staj Yönergesindeki usul ve esaslara uygun olmak kaydıyla öğrenim gördüğü program kapsamında belirlenen staj derslerine ait sürelerden daha uzun süreli staj yapabilir.
- (3) Öğrenci, Bölüm Staj Komisyonunun uygun gördüğü tarihte stajına başlar. Zorunlu Ders ve Mesleki Seçmeli Ders statüsünde alınan staj dersleri kapsamında işletmelerde yapılan stajlara devam zorunludur. Geçerli mazeretler nedeniyle staja devam edilemeyen günler telafi edilir. Bu günler toplam staj süresinin %10'unu geçemez. Staj süresinin %10'unundan fazla devamsızlık yapılmasına sebep olabilecek haklı ve geçerli bir mazeret var ise işletme, Dekanlık ve/veya öğrenci ilgili işletmedeki stajın sonlandırılmasını talep edebilir. Staj dersi kapsamında almakla yükümlü olduğu en az gün sayısı kadar stajından eksik kalan günlerini başka bir işletmede tamamlayamazsa Başarısız/Yetersiz (YZ) sayılır.
- (4) Mücbir bir sebep veya haklı/geçerli bir gerekçeyle stajını tamamlayamayan öğrencinin stajdan ayrılışına dek tamamlamış olduğu staj süresinin sayılıp sayılmayacağına, Bölüm Staj Komisyonunun değerlendirmesi kapsamında Yönetim Kurulu karar verir. (5) Cumartesi ve/veya pazar günleri ile vardiya düzeninde çalışılan işletmelerde, bu

durumun belgelendirilmesi hâlinde bu yerlerdeki haftalık çalışma süresi esas alınır ve ilgili günler iş günü olarak değerlendirilir.

5. Staj Başvuru Zamanı

Hava Trafik Kontrolü Bölümü öğrencileri, Hava trafik kontrolörü (ATCO) lisans sınavlarına esas teşkil eden konu başlıklarıyla örtüşen teorik dersleri ile Meydan Kontrol Simülasyonu I&II, Radarsız Kontrol Simülasyonu, Radarlı Yaklaşma Kontrol Simülasyonu ve Radarlı Saha Kontrol Simülasyonu derslerini başarı ile tamamlamaları halinde zorunlu stajlarını yapmaya hak kazanırlar. En erken başvuru yapılabilecek dönemler dışındaki istisnai durumlar Bölüm Staj Komisyonu tarafından değerlendirilir.

6. Staj Yapılabilecek Uygun Zamanlar

- Yaz dönemi (Bahar Dönemi sonu ile yeni akademik yılın Güz Dönemi başlangıcı arası)
- Güz Dönemi sonu ile Bahar Dönemi başlangıcı arasındaki ara dönem
- Güz ve/veya Bahar Dönemleri ile Yaz Okulu dönemi (öğrencinin haftada en az üç işgünü dersinin ve sınavının olmadığı iş günlerinde yapılabilir, Bölüm Staj Komisyonu Kararı gerektirir)

7. Staj Yerinin Belirlenmesi

Bölüm Staj Kılavuzundaki esaslara uygun staj yeri bulma süreci Bölüm Staj Komisyonu tarafından, Devlet Hava Meydanları İşletmesi ile kurulan koordinasyon ile Dekanlığın ve Bölüm Başkanlığı'nın bilgisi dâhilinde yürütülür. Bu kapsamda:

- Eğitim planlarındaki tüm teorik ve uygulamalı dersleri tamamlama durumunda olan öğrenciler, derslerinin bitimini takiben örneği EK-1'de verilmiş formu doldurarak Bölüm Staj Komisyonuna ön başvuruda bulunurlar.
- Staj Komisyonu, ilgili dönemdeki kesin harf notlarının öğrenci transkriptine işlenmesinden sonra, verilen ön başvuru taleplerini değerlendirerek staj yapmaya hak kazanan öğrencileri belirler.
- Staj yapmaya hak kazanan öğrencilerin, SHY-ATCO Yönetmeliğinin ilgili maddelerine göre zorunlu stajları kapsamında işbaşı eğitimlerini gerçekleştirebilmeleri için Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü Seyrüsefer Dairi Başkanlığı tarafından düzenlenen "Öğrenci Hava Trafik Kontrolörü" sertifikalarını almaları gereklidir. İlgili sertifikaların temini için öğrenciler aşağıdaki belgeleri Bölüm Staj Komisyonuna teslim etmekle yükümlüdürler:
 - Sivil Havacılık Genel Müdürlüğü tarafından yetkilendirilmiş sağlık kuruluşlarından alınmış ICAO Ek-1 Sınıf 3. Koşullarına uygun sağlık raporu,
 - Adli sicil beyanı
 - Kimlik belgesi fotokopisi
 - Transkript
 - 3 adet vesikalık fotoğraf

- d) Staj komisyonu Öğrenci Hava Trafik Kontrolörü sertifikası için gerekli belgeleri Bölüm Başkanlığına iletir. Belgeler Bölüm Başkanlığı tarafından Devlet Hava Meydanları İşletmesi'ne iletilmek üzere Dekanlığa resmi yazı ile gönderilir.
- e) Öğrenci Hava Trafik Kontrolü sertifikalarının ulaşmasını takiben Bölüm Başkanlığı staj yapacak öğrencilerin listesini, ünite tercihlerini, sertifikaları, transkriptleri ve diğer gerekli belgeleri Devlet Hava Meydanları İşletmesi'ne iletilmek üzere Dekanlığa resmi yazı ile gönderilir.
- f) Devlet Hava Meydanları İşletmesi'nin ilgili yazılı talebe verdiği yanıtı göre staj yerleri ve staj tarihleri Bölüm Staj Komisyonu tarafından <http://htk.eskisehir.edu.tr> adresinde duyurulur. **İlgili duyuruların takibinden öğrenci sorumludur.**

8. Öğrenci Staj Muafiyet Talebi ve Değerlendirilmesi:

- a) Aşağıda belirtilen öğrenciler staj için kısmen veya tamamen muafiyet talebinde bulunabilir.
 - i) Dikey geçiş sınavıyla fakülteye gelen öğrenciler,
 - ii) Yatay geçiş ile fakülteye gelen öğrenciler,
 - iii) Çift ana dal programına kabul edilen öğrenciler.
- b) Bu talepte bulunacak öğrenci bölüme kesin kayıt yaptırdığı ilk dönem, derslerin başlangıcından itibaren 2 (iki) hafta içinde talebine esas oluşturabilecek belgeleri ve dilekçesini Dekanlığa vermek zorundadır.

9. Stajın Başlaması ve Uygulama İlkeleri

Staj Başvurusu kabul edilen öğrenciye, Staj Başvuru ve Kabul Formu (2 nüsha), SGK İşe Giriş Bildirgesi, İşletme Değerlendirme Formu ve Bölüm Staj Değerlendirme Formu, Staj Devam Çizelgesi ve Staj Raporu Kapak Sayfası HUBF Dekanlığı tarafından onaylanarak öğrenciye teslim edilir. *(İlgili evrakların hazırlanabilmesi için 5 adet vesikalık fotoğraf öğrenci tarafından teslim edilecektir)*

Staj başlangıcından bitimine dek izlenmesi gereken süreç ve doldurulacak evraklara yönelik tüm açıklamalar için Fakülte Staj Yönergesi Madde-10 ve Madde-14'ü incelenmelidir.

10. Staj Raporu İçeriği, Biçimi ve Yazım Kuralları (Bu kısımda her bölüm staj defterinin oluşturulmasında öğrenciden beklenenleri ve uyulması gereken kuralları belirtmelidir – örnek olarak daha önceki kılavuzlarda yer alan ifadeler kullanılmıştır, sarı dolgu ile belirtilen kısımlar değiştirilebilir.)

- a) Öğrenci Staj Raporu,
 - i) Staj Raporu Kapak Sayfası
 - ii) Staj Raporu Haftalık Çalışma Sayfası
 - iii) Staj Raporu Günlük Çalışma Sayfaları

doğru tarih sırasında, bütün olarak ciltlenmesi (spiral veya karton kapaklı) ile oluşturulur.

- b) Staj Raporu, Türkçe Dil Bilgisi Kurallarına uygun olarak, akademik dil ile okunaklı olacak şekilde **EL YAZISI** ile ve **MAVİ renkli tükenmez veya dolma kalem ile** doldurulur.
- c) Staj Raporu Haftalık Çalışma Sayfası, haftalık yapılan genel iş başlıkları, tarih ve saatleri ile birlikte gösterilir. İzinli, resmi izinli veya başka bir nedenden dolayı çalışma yapılmamış günler, “İzinli / Çalışma Yok (Off) / Resmi Tatil...” vb. şekilde sayfada belirtilir.
- d) Staj Raporunda yer alan günlük çalışma sayfalarında yapılan işler **açıklamalı** olarak anlatılır. Açıklamaların yapılan iş ile ilgili genel hususları ve çeşitli detay bilgileri de içermesi beklenir. Anlatımın yanında, işletmelerin izin verdiği şekilde görsel ve kaynak materyaller kullanılarak da içerik zenginleştirilebilir. Kullanılan her kaynak ve görsel için referans verilmelidir. **Yetersiz görülen raporlar, bölüm staj değerlendirme komisyonu tarafından öğrencinin stajının belirli bir gün sayısı için kabulüne veya stajın tamamen tekrarına sebep olabilir.**
- e) Görsel ve kaynak materyal kullanımı durumunda, bu materyaller, ilgili Günlük Çalışma Sayfası içerisinde veya sona ek sayfa olarak veya fotokopi şeklinde eklenebilir.

11. Stajın Değerlendirilmesi:

- a) Staj sonrası, öğrencinin staj yaptığı kuruluş (DHMİ) tarafından düzenlenen ve ilgili üniteye canlı trafikte yetkili işbaşı eğitmeni gözetiminde en az 200 saat işbaşı eğitimini (OJT) tamamladığını gösteren imzalı ve onaylı **Eğitim Planlaması/Raporlaması Formu’nu (EK-2)** ve staj Raporunu Bölüm Staj Komisyonu’na teslim etmekle sorumludur. Formun ve Raporun teslimin takiben öğrencinin yaptığı staj hakkında sözlü sunum yapması istenir. Sunum tarihleri Bölüm Staj Komisyonu tarafından ilan edilir.
- b) Öğrencinin stajının başarılı kabul edilebilmesi için staj yapılan işletme tarafından doldurulan İşletme Değerlendirme Formundaki değerlendirme notunun 5 (beş) üzerinden en az 3 (üç) olması önkoşuldur. Verilen not 3’ün (üç) altında ise öğrenci Bölüm Staj Komisyonu tarafından Başarısız/Yetersiz (YZ) sayılır.
- c) İşletme tarafından verilen not 3 (üç) veya 3’ün (üç) üzerinde ise öğrenci, Bölüm Staj Komisyonunun belirlediği tarih ve usullerde sözlü staj sunumu yapar.
- d) Bölüm Staj Değerlendirme Komisyonu/Komisyonları tarafından öğrencinin stajının sadece bir bölümünün kabul edilmesi veya stajında başarısız bulunan öğrenci olması durumunda gerekçeli karar yazılır. Öğrenci, Bölüm Staj Komisyonunun stajın değerlendirilmesine ilişkin kararına karşı, kararın ilan tarihini izleyen 5 (beş) iş günü içinde Dekanlığa yazılı olarak itirazda bulunabilir. İtiraz, Fakülte Staj Komisyonu tarafından değerlendirilir ve Yönetim Kurulu tarafından karara bağlanır.
- e) Staj raporu ve sunumu için değerlendirme ölçütleri aşağıdaki tablolarda verilmiştir.

Tablo 1: Staj Raporu Değerlendirme Ölçütleri

Staj Raporu Değerlendirme Ölçütleri	Puanlama
Defterin uygun formatta yazılması	30
Yazım kurallarına uygunluk, akademik dil kullanımı,	30
Defterin içerik zenginliği	40
Toplam	100

Tablo 2: Sözlü Sunum Değerlendirme Ölçütleri

Sözlü Sunum Değerlendirme Ölçütleri	Puanlama
Kapak sayfası, sunu planı/içerik, kısa şirket tanıtımı (1'er slayt) verilmesi	10
Günlük çalışma sayfaları içeriğinin anlatımı (işlerin listelenmesi, yapılan işlerin genel anlatımı, seçilen örnek bir işin detay anlatımı, görsel malzemelerle destekleme, vb.)	40
Kazanımlar (varsa karşılaşılan problemler)	20
Sunumun görselliği ve sunum tekniği	30
Toplam	100

Tablo 3: Değerlendirme Not Dönüşümü

Değerlendirme Not Dönüşümü	Puanlama
1-20 puan	Çok Zayıf (1)
21-40 puan	Zayıf (2)
41-60 puan	Orta (3)
61-80 puan	İyi (4)
81-100 puan	Çok İyi (5)

EK-1 Staj Ön Başvuru Formu Örneği

HAVACILIK ve UZAY BİLİMLERİ FAKÜLTESİ HAVA TRAFİK KONTROLÜ BÖLÜMÜ ÜNİTE STAJI ÖN BAŞVURU FORMU

Öğrenci Adı Soyadı			
Dönemi			
Staja başvuru yaptığınız dönemin sonu itibariyle mezun durumda mısınız?		EVET ()	HAYIR ()
Yanıtınız “HAYIR” ise kalan derslerinizi belirtiniz	DÖNEM	Ders Kodu	Ders Adı
	GÜZ		
	BAHAR	Ders Kodu	Ders Adı
Staj Yapmak İstedığınız Havalimanlarının adlarını öncelik sırasına göre belirtiniz		1.	
		2.	
		3.	
Adres:			
İmza:			

EK-2 Eğitim Raporlaması/Planlaması Formu Örneği
(Staj yapılan kuruluş tarafından düzenlenecektir.)

EĞİTİM PLANLAMASI / RAPORLAMASI FORMU

ATC Ünitesi	
Konu	
Tarih	
Süresi	
Katılımcı(lar)	
Hedef(ler)	
Yöntemler	
Ölçme Değerlendirme	
Operasyonel Gereklilikler	
Teknik Gereklilikler	
Düzenleyici Gereklilikler	
Sonuç	
Rapor Eki	

Eğitmenin Adı / Soyadı

İmza

Eğitim Sorumlusunun Adı / Soyadı

İmza